

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๓๔
วันอังคาร ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพงษ์ ไช้มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุจริตานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางกิริณา สุมาวงศ์	(ลาการประชุม)
๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้อรอด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางรัชณี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นางสาวจิระ พุ่มพวง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๖. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๓๓ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ นำเสนอเอกสาร “บันทึกการพิจารณาเพื่อการสืบค้นเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ มาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๒๖๓” ซึ่งเป็นข้อสรุปจากการประชุมร่วมกันระหว่างคณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม ต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงยังใช้คำว่า “เจตนารมณ์”

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ที่ประชุมร่วมกันของคณะอนุกรรมการทั้งสามคณะเห็นควรเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะใช้คำว่า “คำอธิบาย” “คำอธิบายประกอบ” “อรรถาธิบาย” หรือ “เหตุผล” แทนคำว่า “เจตนารมณ์”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ที่ประชุมเคยมีความเห็นว่าการใช้คำว่า “ความมุ่งหมาย” แทนคำว่า “เจตนารมณ์”

ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๘๔

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในมาตรา ๑๘๔ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ” เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงควรให้เหตุผลที่เพิ่มเรื่องดังกล่าวว่ามีความมุ่งหมายเพื่อไม่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินโดยทั่วไป โดยจำกัดให้เข้าไปมีส่วนร่วมได้เฉพาะการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวกับสภาเท่านั้น นอกจากนี้ เนื่องจากมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เช่น ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีตำแหน่งเป็นกรรมการสรรหาโดยตำแหน่ง จึงบัญญัติยกเว้นเพิ่มเติมเรื่องกรรมการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า จะนำความเห็นของประธานกรรมการไปอธิบายเพิ่มเติมไว้ในความมุ่งหมายของร่างมาตรา ๑๘๔ ข้อ (๖)

ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๘๕

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความมุ่งหมายของร่างมาตรา ๑๘๕ ข้อ (๒) อธิบายว่า เป็นการบัญญัติข้อห้ามมิให้ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวล่วงแทรกแซงระบบราชการในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการประจำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ/หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้เงินงบประมาณหรือโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม และหารือว่าควรใช้คำว่า “และ” หรือคำว่า “หรือ” จึงจะตรงความมุ่งหมายมากที่สุด

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวถ้าเทียบกับภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า “nor” ดังนั้น จึงควรใช้คำว่า “หรือ”

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ความมุ่งหมายของร่างมาตรา ๑๘๕ ข้อ (๓) อธิบายว่า ผลประโยชน์โดยตรง หมายถึง การแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง ส่วนผลประโยชน์โดยอ้อม หมายถึง การแสวงหาผลประโยชน์โดยให้บุคคลอื่นทำไม่ว่าจะเป็นผู้ใด เช่น คู่สมรส บุตร เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ผลประโยชน์โดยตรงหรือผลประโยชน์โดยอ้อม” ไม่ได้หมายถึงตัวบุคคล เพราะนอกจากบุคคลที่ถูกกำหนดห้ามไว้แล้วนั้น หากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ดำเนินการด้วยตนเองแต่ให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน เช่น คนขับรถ ถือว่าเป็นผลประโยชน์โดยตรง เพราะเป็นการทำการแทน ส่วนผลประโยชน์โดยอ้อม ตัวอย่างเช่น ต้องการลดภาษีที่ดินแต่ไม่ได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดการลดภาษีที่ดินโดยตรง แต่ดำเนินการอย่างอื่นที่จะส่งผลให้ไม่ต้องเสียภาษีที่ดินเพิ่มขึ้นแทน เป็นต้น

ความมุ่งหมายของมาตรา ๒๖๓

ประธานกรรมการกล่าวว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ถูกตั้งขึ้นให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรณีพิเศษ และโดยที่เป็นสภาที่มาจากการแต่งตั้งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จึงมีเจตนารมณ์ที่จะแต่งตั้งบุคคลจากหลากหลายสาขาอาชีพเพื่อให้มาทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งความหลากหลายของสาขาอาชีพดังกล่าวเป็นข้อแตกต่างจากลักษณะของสภาในช่วงปกติ และเมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ต่อประหวางรอให้มีสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องยกเว้นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามบางกรณี เช่น ข้าราชการ หรือเจ้าของสื่อสิ่งพิมพ์ ให้สามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไปได้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ต้องการให้มีความหลากหลายในสาขาอาชีพ

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า จะนำความเห็นดังกล่าวไปแก้ไขเพิ่มเติมในบันทึกการพิจารณาเพื่อการสืบค้นความมุ่งหมายของร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ มาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๒๖๓ ต่อไป

จากนั้นที่ประชุมพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หมวด ๖ กองทุน

“หมวด ๖

กองทุน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขชื่อหมวด ๖ กองทุน เป็นดังนี้

“หมวด ๖

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๒๑

“มาตรา ๑๒๑ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามวรรคสองต่อไป

พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้นายทะเบียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีทุนประเดิมให้ครบถ้วนตามมาตรา ๙ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ โดยในวาระเริ่มแรกให้ถือว่าพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งมีผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองมีจำนวนห้าร้อยคน ในกรณีที่พรรคการเมืองมีเงินหรือทรัพย์สินอยู่แล้วจะกันเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการกันเงินภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

(๓) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ซึ่งต้องมีสมาชิกพรรคการเมืองที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในระยะเวลาดังกล่าว จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองข้างต้น ถ้าในระยะเวลาที่กำหนดนั้นมีสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถึงจำนวนห้าพันคน ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันสิ้นสุดสภาพไป และให้พรรคการเมืองดำเนินการให้สมาชิกที่เหลืออยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปีนับแต่วันพ้นกำหนดชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองข้างต้น หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สมาชิกพรรคการเมืองคนใดไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นเจตนาลาออกจากพรรคการเมืองนั้นนับแต่วันที่ครบกำหนดสี่ปีดังกล่าว ทั้งนี้ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้สมาชิกต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองไว้ในอัตราอื่นใด ให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกคนละห้าสิบบาทต่อปีไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๔) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่นี้ดังกล่าวนอกจากต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่าสามคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๕) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขา

พรรคการเมืองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แต่ให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ระยะเวลาที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคสอง พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่จำเป็นก็ได้ แต่เมื่อรวมแล้วต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อครบสามปีแล้วพรรคการเมืองใดยังมีไม่ได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วนจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของพรรคการเมือง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ใน (๑) การกำหนดให้ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับนั้น เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแล้วหรือไม่

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในการจัดสัมมนาเพื่อชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น) ตัวแทนพรรคการเมืองต่างๆ ตั้งข้อสังเกตว่าเมื่อพรรคการเมืองเคยส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วเหตุใดจึงต้องส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองอีกครั้งหนึ่ง จะเป็นการกระทำที่ซ้ำซ้อนหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ถูกยกเลิก พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมก็ต้องยกเลิกไป แต่เมื่อร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ จึงต้องการให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมยืนยันเกี่ยวกับเรื่องสมาชิกพรรคการเมือง

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวเพิ่มเติมว่า ในการจัดสัมมนาดังกล่าว ตัวแทนพรรคการเมืองยังได้แสดงความเห็นว่าในทุกไตรมาสคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้พรรคการเมืองส่งรายงานเกี่ยวกับพรรคการเมือง เช่น การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง รายชื่อสมาชิก ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นไตรมาส และหากพรรคการเมืองไม่รายงานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจะต้องถูกปรับ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อมูลรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองจากรายงานดังกล่าวอยู่แล้วเหตุใดจึงต้องขอข้อมูลซ้ำซ้อนอีก และหากต้องการยืนยันเรื่องสมาชิกพรรคการเมืองว่ายังเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่หรือไม่ ควรหาวิธีที่เหมาะสมที่จะไม่ทำให้เกิดภาระแก่พรรคการเมืองมากเกินไป นอกจากนี้ พรรคการเมืองบางพรรคมีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองมาก หากต้องการให้ยืนยันความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ควรมีการผ่อนปรนโดยการขยายระยะเวลาที่กำหนดไว้สามสิบวันออกไป หรือหาแนวทางวิธีการที่เหมาะสม

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มาตรา ๑๙ วรรคสี่และวรรคเจ็ดของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหน้าที่แจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่อ อาชีพและที่อยู่ของสมาชิก

ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนทราบภายในวันที่เจ็ดของทุกสามเดือน และให้สรุปยอดจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงทั้งหมดในรอบปีให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี และให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดความใน (๑) ไว้ เนื่องจากจะเป็นการสร้างภาระให้กับพรรคการเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง (๑) เป็นดังนี้

“(๑) ส่งสำเนาทะเบียนแจ้งการเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติพรรคของรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ส่งไปยังที่ประชุมพรรคการเมืองแตกต่างจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๑) ที่แก้ไขใหม่ อาจเป็นการสร้างภาระให้กับพรรคการเมือง

- พรรคการเมืองที่เคยแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จะต้องแจ้งข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมีผลใช้บังคับด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๑) จะนำไปบังคับใช้กับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมด้วย เพื่อให้นายทะเบียนทราบจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม หากพรรคการเมืองใดไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองก็ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๑) ที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับนั้น อาจทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กเกิดการแก่งแย่งสมาชิกพรรคการเมืองได้ จึงควรขยายระยะเวลาในการดำเนินการตาม (๑) เป็นหนึ่งร้อยห้าสิบวันเพื่อให้สอดคล้องกับการให้พรรคการเมืองต้องมีสาขาพรรคและให้มีตัวแทนสมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัด

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมจะมีสาขาพรรคการเมืองอยู่แล้ว ส่วนความใน (๑) จะทำให้นายทะเบียนทราบว่าพรรคการเมืองแต่ละพรรคมีสมาชิกจำนวนเท่าใด หากไม่กำหนดความใน (๑) ไว้ อาจทำให้กระบวนการตาม (๒) (๓) (๔) (๕) กระทำได้ยากขึ้น และเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งเป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๑ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ตั้งตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามวรรคสองต่อไป และให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐...”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรคำนึงถึงพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมและไม่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) ของวรรคสอง เป็นดังนี้

“พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งสำเนาทะเบียนแจ้งการเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ฝ่ายทะเบียน แตกต่างจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ...” เพื่อเป็นการลดภาระแก่พรรคการเมืองโดยให้พรรคการเมืองดำเนินการเฉพาะการแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรคการเมืองเท่านั้น ส่วนความใน (๒) นั้นควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนอย่างน้อยหนึ่งล้านบาทและไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ผู้ร่วมก่อตั้งพรรคการเมืองจำนวนทั้งห้าร้อยคนเป็นผู้ชำระทุนประเดิมของพรรคการเมือง

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งเคยชี้แจงในที่ประชุมว่าพรรคการเมืองปัจจุบันมีทั้งหมดเจ็ดสิบพรรค และมีอยู่จำนวนยี่สิบพรรคที่มีผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองเพียงสิบคนหรือยี่สิบคน การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยคนอาจไม่สอดคล้องกับพรรคการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรนำหลักการเรื่องการให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง ไปใช้บังคับกับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมและพรรคการเมืองที่จัดตั้งใหม่ด้วย

ประธานกรรมการเสนอให้นำหลักการในวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ไปบัญญัติเป็นร่างมาตรา ๑๒๑/๑ และแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๑ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตาม วรรคสองต่อไป มาตรา ๑๒๑/๑ โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๒๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒๑ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตาม วรรคสองต่อไป มาตรา ๑๒๑/๑ โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

พรรคการเมืองต่างพรรคหนึ่งต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งสำเนาทางเขียนลงมติพรรคการเมืองที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้แก่หน่วยงานเขียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีทุนประเดิมให้ครอบครัวที่มรดกของพรรค ๕ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ โดยในสภาระเบรตให้ถือเอาพรรคการเมืองต่างพรรคหนึ่งผู้ร่วมทุนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิลงคะแนนหรือขอคน ในกรณีที่มีพรรคการเมืองมีเงินหรือทรัพย์สินอยู่แล้วจะตั้งเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่แต่ก่อนเป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้หน่วยงานเขียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการตั้งเงินภายในกำหนดเวลาที่สมควร

(๓) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชั่วระยะเวลาพรรคการเมืองภายในสามวันหรือห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ซึ่งต้องมีส่วนสมาชิกพรรคการเมืองที่ชั่วระยะเวลาพรรคการเมืองในระยะเวลาดังกล่าว ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการการรายนพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าพรรคการเมืองในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระค่าพรรคการเมืองชั่วคราว ถ้าในระยะเวลาที่กำหนดนั้นมีสมาชิกพรรคการเมืองไม่ถึงร้อยละห้าสิบ ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันสิ้นสุดสภาพไป และให้พรรคการเมืองดำเนินการให้สมาชิกที่เหลืออยู่ชำระค่าพรรคการเมืองให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปีนับแต่วันพ้นกำหนดชำระค่าพรรคการเมืองชั่วคราว หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สมาชิกพรรคการเมืองคนใดไม่ชำระค่าพรรคการเมือง ให้ถือเอาสมาชิกผู้นั้นเสียดอกออกจากรายชื่อพรรคการเมืองนั้นนับแต่วันที่ครบกำหนดสี่ปีดังกล่าว ทั้งนี้ ในสภาระเบรตไม่ได้เกินสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้สมาชิกต้องชำระค่าพรรคการเมืองไว้ในอัตราอื่นใด ให้เรียกเก็บค่าพรรคการเมืองจกสมาชิกคนละห้าสิบบาทต่อปีไปจนกว่าจะชำระเสร็จตามแต่ในข้อบังคับพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๔) จัดให้มีค่าธรรมเนียมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศต่อตามกำหนดและแก้ไขข้อของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลิกที่หัวหน้าพรรคการเมือง เจริญชีพพรรคการเมือง นายทางเขียนลงมติ และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่ดังกล่าวนอกสภาต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสภาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่คน และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๓ คนไม่น้อยกว่าสองคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในคราวแก้ไขข้อบังคับและเลิกที่หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๕) จัดตั้งสภาพรรคการเมือง และตั้งแกนพรรคการเมืองประชุมจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามวรรค ๓๒ และวรรค ๓๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่มิได้มีคำสั่งตั้งสภาพรรคการเมืองไว้แล้ว สภาพรรคการเมืองชั่วคราวประกอบด้วยพรรคการเมือง

(๔) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนือญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่นี้จะต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่าสามคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๕) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แต่ให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ระยะเวลาที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคสอง พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอยาวเวลาออกไปตามที่จำเป็นก็ได้ แต่เมื่อรวมแล้วต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อครบสามปีแล้วพรรคการเมืองใดยังมีได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของพรรคการเมือง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเป็นรายอนุมาตรา เริ่มตั้งแต่ (๑) เป็นต้นไป และเสนอเพิ่มความขึ้นใหม่เป็น (๑/๑) ดังนี้

“(๑/๑) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับยังมีสมาชิกไม่ถึงห้าร้อยคน ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคนภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่พรรคการเมืองไม่มีสาขาพรรคการเมืองและไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองในจังหวัดใด จะสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดนั้นได้หรือไม่

- มีกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๑/๑) เป็นดังนี้ “(๑/๑) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับยังมีสมาชิกไม่ถึงห้าร้อยคน ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า สภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีข้อเสนอแนะให้สมาชิกของพรรคการเมืองในแต่ละเขตเลือกตั้งเป็นผู้คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง ซึ่งจะทำให้

ทุกพรรคการเมืองประสบปัญหาในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากพรรคการเมืองจะต้องหาสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบทุกเขตเลือกตั้งก่อนจึงจะดำเนินการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองจึงไม่ได้กำหนดให้มีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งตามข้อเสนอแนะของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำหรับความใน (๒) ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาทเท่านั้นและไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งห้าร้อยคนมีหน้าที่ชำระทุนประเดิมของพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรนำหลักการเรื่องทุนประเดิมของพรรคการเมืองไปบังคับใช้กับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่เท่านั้น เนื่องจากพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมจะมีทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองได้ ส่วนการให้ทุนประเดิมต้องมาจากผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยคนนั้นเพื่อให้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งห้าร้อยคนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมสามารถนำทรัพย์สินมาเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองได้ อาจทำให้การตรวจสอบเรื่องที่มาของทุนประเดิมของพรรคการเมืองกระทำได้อย่างขึ้นและควรคำนึงถึงพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมที่มีทรัพย์สินไม่ถึงจำนวนหนึ่งล้านบาทด้วย

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเคยชี้แจงต่อที่ประชุมว่าพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมทุกพรรคมีทุนประเดิมไม่ถึงจำนวนหนึ่งล้านบาท

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมบางพรรคมีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาทและพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมอาจใช้วิธีการรับบริจาคเงินเพื่อนำมาเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมที่มีทุนประเดิมไม่ถึงหนึ่งล้านบาทต้องจัดให้มีทุนประเดิมเช่นเดียวกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ และควรพิจารณาให้ชัดเจนว่าทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาทนั้นต้องมาจากผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยคนหรือไม่

- โดยปกติพรรคการเมืองจะมีหน้าที่ส่งรายงานเรื่องทรัพย์สินของพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้ทราบว่าแต่ละพรรคการเมืองมีทรัพย์สินจำนวนเท่าใด ส่วนความใน (๒) นั้น ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมภายในกำหนดเวลาตาม (๑) เพื่อให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบห้าร้อยคนและจัดให้มีทุนประเดิมให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๒) จะนำไปใช้กับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่และพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมที่มีทุนประเดิมไม่ถึงหนึ่งล้านบาทด้วย แต่ควรพิจารณาให้ชัดเจนว่า ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งห้าร้อยคนต้องร่วมกันชำระทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาทหรือไม่

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมจะจัดตั้งโดยผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนสิบห้าคนซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการหาผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยคนนั้น อาจไม่เป็นธรรมกับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม จึงควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งล้านบาทเท่านั้นและไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ทุนประเดิมต้องมาจากผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งห้าร้อยคน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไข (๒) เป็นดังนี้

“(๒) จัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่พรรคการเมืองมีเงินหรือทรัพย์สินอยู่แล้วจะกันเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการกันเงินภายในกำหนดเวลาดังกล่าว”

- มีกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมต้องจัดให้มีทุนประเดิมด้วย เนื่องจากอาจทำให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมใช้วิธีการรับบริจาคเงินจากสมาชิกของพรรคการเมืองเพื่อนำมาเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมือง และควรนำความใน (๒) ไปบังคับใช้กับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมซึ่งสามารถเป็นพรรคการเมืองได้ทันที พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมซึ่งไม่มีความพร้อมในการเป็นพรรคการเมือง และพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่ให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมจะนำไปใช้กับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมทั้งหมด โดยพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมที่มีทรัพย์สินเพียงพอก็สามารถนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองได้ แต่พรรคการเมืองที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอจะต้องจัดให้มีทุนประเดิมด้วย

สำหรับใน (๓) หรือว่า ควรกำหนดให้มีสมาชิกพรรคการเมืองจำนวนเท่าใดระหว่างจำนวนห้าร้อยคนกับห้าพันคน มีหน้าที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตาม (๓)

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองจำนวนสองพันห้าร้อยคนมีหน้าที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องสาขาพรรคการเมือง และยังทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กสามารถดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อไปได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมถือว่าเป็นพรรคการเมืองที่ต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะไม่ประสบปัญหาเรื่องสมาชิกพรรคการเมือง จึงควรกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมดำเนินการให้สมาชิกพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตาม (๓)

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๓) มีหลักการให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีสมาชิกพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าห้าพันคนและให้สมาชิกพรรคการเมืองทั้งห้าพันคนต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากขยายระยะเวลาให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้มีผลใช้บังคับ จะส่งผลให้การเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องเลื่อนออกไป และทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถคัดเลือกตัวแทนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันที่ขยายไปนั้น พรรคการเมืองต้องบริหารจัดการตนเอง เพื่อให้สามารถเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคัดเลือกตัวแทนพรรคการเมืองที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งให้ทันเวลาที่กฎหมายกำหนด

- การกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันหรือหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ อาจเกิดปัญหาในการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมือง เนื่องจากบางพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงห้าพันคน และระบบการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองยังไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรสอบถามคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีสมาชิกไม่ถึงห้าพันคน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการให้มีการยุบพรรคการเมืองแล้วหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพรรคการเมืองใหม่ มีระยะเวลาเท่ากันในการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบจำนวนห้าพันคนจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพรรคการเมืองใหม่ มีระยะเวลาเท่ากันในการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบจำนวนห้าพันคน พรรคการเมืองใหม่จะประสบปัญหาในการหาสมาชิกมาสังกัดพรรคการเมืองเบื้องต้นจำนวนห้าร้อยคนที่สามารถบริจาคเงินหนึ่งพันบาท เพื่อเป็นทุนประเดิมในการจัดตั้งพรรคการเมือง ขณะที่พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมไม่ต้องหาสมาชิกเพิ่มเติม เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกที่สามารถชำระเงินให้แก่พรรคการเมืองเพื่อเป็นทุนประเดิมได้อยู่แล้ว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับเดิมไม่ควรเสียประโยชน์เพราะเหตุที่เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อน ดังนั้น ควรกำหนดให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพรรคการเมืองใหม่ มีระยะเวลาเท่ากันในการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบจำนวนห้าพันคน

นายธีรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า จากการสอบถามคณะกรรมการการเลือกตั้งปรากฏว่า ปัจจุบันพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเกินห้าพันคนมีจำนวน ๔๑ พรรค และพรรคการเมืองที่มีสมาชิกไม่ถึงห้าพันคนมีจำนวน ๒๙ พรรค ซึ่งพรรคการเมืองที่มีสมาชิกไม่ถึงห้าพันคนยังไม่ถูกยุบพรรคการเมือง เนื่องจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศห้ามพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถหาสมาชิกเพิ่มได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากจำเป็นต้องแบ่งการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองออกเป็นสามช่วง คือ ช่วงที่หนึ่งเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองกรณีมีสมาชิกครบห้าร้อยคน ช่วงที่สองเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองกรณีมีสมาชิกครบห้าพันคน และช่วงที่สามเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองกรณีมีสมาชิกครบหนึ่งหมื่นคน จะทำให้หลักการจัดเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองเดิมเสียไปหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตราบไต่ที่พรรคการเมืองสามารถหาสมาชิกได้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดและสามารถเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองได้ครบถ้วน การแก้ไขดังกล่าวย่อมไม่กระทบหลักการสำคัญของการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมือง อีกทั้งจะเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองใหม่สามารถตั้งพรรคการเมืองได้ง่ายขึ้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๓) และเพิ่มความเป็น (๓/๑) ดังนี้

“(๓) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ซึ่งต้องมีสมาชิกพรรคการเมืองที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในระยะเวลาดังกล่าว จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓/๑) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่า

หนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเวลาสี่ปีดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าสมาชิกที่มีได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองแสดงเจตนาลาออกจากพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้สมาชิกต้องชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองไว้ในอัตราอื่นใด ให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกคนละห้าสิบบาทต่อปีไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ทั้งนี้ ได้สอบถามว่าในวาระเริ่มแรกเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ค่าธรรมเนียมที่สมาชิกต้องจ่ายให้พรรคการเมืองจะจัดเก็บลดลงเหลือปีละห้าสิบบาทหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สมาชิกของพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งใหม่ต้องชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท ดังนั้น ควรให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาทเช่นเดียวกัน

- หากจะลดค่าธรรมเนียมที่สมาชิกต้องจ่ายให้พรรคการเมืองลงเหลือปีละห้าสิบบาท ควรกำหนดในบทเฉพาะกาลโดยให้ใช้บังคับไม่เกินหนึ่งถึงสองปี เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถจัดเก็บรายได้มาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้มากขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจะลดค่าธรรมเนียมที่สมาชิกต้องจ่ายให้พรรคการเมืองลงเหลือปีละห้าสิบบาท ต้องลดค่าธรรมเนียมให้กับทุกพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ดังนั้น เสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๒๑/๒ ดังนี้ “ในการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีแรกที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พรรคการเมืองจะเรียกเก็บต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ (๑๔) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท” และแก้ไขความใน (๓/๑) เป็นดังนี้ “จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเวลาสี่ปีดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าสมาชิกที่มีได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองแสดงเจตนาลาออกจากพรรคการเมืองนั้น”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๓/๑) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ ความว่า “ให้ถือว่าสมาชิกที่มีได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองแสดงเจตนาลาออกจากพรรคการเมืองนั้น” ควรแก้ไขโดยกำหนดให้ชัดเจนว่าให้สมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง

ประธานกรรมการแก้ไขความใน (๓/๑) เป็นดังนี้ “จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเวลาสี่ปีดังกล่าวแล้ว ให้สมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นเป็นอันสิ้นสุดลง และให้นายทะเบียนสมาชิกแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตามรายการและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้เรียกเก็บเงินค่าบำรุงพรรคหรือกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราต่ำกว่าที่กำหนดในมาตรา ๑๕ (๑๔) ให้ถือว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราขั้นต่ำตามที่กำหนดในมาตรา ๑๕ (๑๔)” และแก้ไขความในร่างมาตรา ๑๒๑/๒ เป็นดังนี้ “ในการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีแรกที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พรรคการเมืองจะเรียกเก็บต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ (๑๔) หรือมาตรา ๑๒๑/๑ (๓/๑) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท”

สำหรับความใน (๔) แม้สมาชิกคนใดยังไม่ได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ครบถ้วน ก็สามารถเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ที่จะเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองได้จะต้องเป็นสมาชิกที่ได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ สมาชิกพรรคการเมืองที่ยังชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองไม่ครบถ้วน ถือเป็นสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบถ้วน และสามารถเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองได้ ทั้งนี้ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๔) เป็นดังนี้ “จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมือง ให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่ดังกล่าวนอกจากต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่าสามคนสำหรับจังหวัดที่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เข้าร่วมประชุม และมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย”

- มีกรรมการสอบถามว่า การประชุมพรรคการเมืองเป็นครั้งแรกเพื่อเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมือง องค์ประชุมต้องประกอบด้วยสมาชิกพรรคการเมืองทุกคนที่ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองครบถ้วนแล้วหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ จะมีสมาชิกจำนวนประมาณห้าพันคนที่เสียค่าบำรุงพรรคการเมือง และเมื่อพ้นระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับจะเหลือเฉพาะสมาชิกที่ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองครบถ้วน ดังนั้น ในช่วงสี่ปีแรกที่จัดตั้งพรรคการเมืองสมาชิกบางคนอาจไม่ได้ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองครบถ้วน แต่สามารถเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้เฉพาะสมาชิกที่ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองครบถ้วนเป็นผู้มีสิทธิเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้สมาชิกที่ประสงค์จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างแท้จริง ได้มีส่วนร่วมในการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้เฉพาะสมาชิกที่ชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองครบถ้วนเป็นผู้มีสิทธิเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารพรรคการเมือง จะทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ของพรรคการเมืองไม่มีสิทธิเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคการเมือง แต่หากยึดถือตามความใน (๔) จะทำให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในแต่ละจังหวัดมีส่วนร่วมในการบริหารและกำหนดทิศทางของพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้น

สำหรับใน (๕) เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๕) เป็นดังนี้ “จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไว้แล้วโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แต่ให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย”

สำหรับในวรรคสองให้รอการพิจารณาไว้ก่อนและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแก้ไขให้สอดคล้องกับความในแต่ละอนุมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไป เนื่องจากใน บางอนุมาตราพรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่ในบางอนุมาตราไม่ สามารถทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปได้แล้ว

สำหรับความในวรรคสามที่ให้พรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้นั้น พรรคการเมืองจะสามารถยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยได้ทุกกรณีหรือไม่ เนื่องจากในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไม่ปรากฏว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องที่ยื่นตามความในวรรคสามนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การพิจารณาและวินิจฉัยเรื่องบางเรื่องจึงยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะสามารถรับคำร้อง ไว้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสามควรแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่ พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของ พรรคการเมือง คณะกรรมการ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ”

ประธานกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มี ผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วย กับคำวินิจฉัยของ พรรคการเมือง คณะกรรมการ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ มาตรา ๒๑๐ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการ ดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ดังนั้น กรณีตามความในวรรคสามอาจต้อง บัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

- ความในวรรคสามนี้อาจยกข้ออ้างว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง และยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของร่างรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ทั้งนี้ หน้าที่และอำนาจอื่นของศาลรัฐธรรมนูญต้องมีการ บัญญัติไว้ชัดเจน จึงจะยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ แต่หากกรณีเป็นที่สงสัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจ ขององค์กรอิสระ ก็ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

- มาตรา ๒๑๐ (๒) ของร่างรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นกรณีที่เกิดข้อขัดแย้งระหว่างสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ จึงจะยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยได้ ไม่ใช่กรณีที่ พรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามความในวรรคสามนี้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในวรรคสามนี้อาจยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเรื่องเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า มาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ ถือเป็นอีกบทบัญญัติหนึ่งที่สามารถใช้เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมเป็นเรื่องที่กระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพพรรคการเมืองเช่นกัน ทั้งนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับพรรคการเมืองสามารถยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและมีคำวินิจฉัยได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๒๑/๑

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๒๑/๒ ดังนี้

“มาตรา ๑๒๑/๒ ในการเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีแรกที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พรรคการเมืองจะเรียกเก็บต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ (๑๔) หรือมาตรา ๑๒๑/๑ (๓/๑) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท”

จากนั้น นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ แจ้งต่อที่ประชุมว่า จากการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ปรากฏว่าสื่อมวลชนส่วนใหญ่ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา ๒๓ การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองควรกำหนดแบบแผนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามควรลงโทษทางอาญากับกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมือง นอกเหนือจากการลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองตามความในร่างมาตรา ๗๔ วรรคสอง

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวเพิ่มเติมว่า สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความในร่างมาตรา ๒๓ แต่บทลงโทษในการลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองเป็นโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความผิดและจะยิ่งทำให้พรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามความในร่างมาตรา ๒๓ มากขึ้นไปอีก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่กำหนดบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนความในร่างมาตรา ๒๓ โดยลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมือง เนื่องจากร่างมาตรา ๒๓ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการกว้าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตรวจสอบว่ากรณีใดเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความในร่างมาตรา ๒๓ ดังนั้น การจะกำหนดโทษทางอาญาบทบัญญัตินั้นต้องมีความชัดเจนพอสมควร อย่างไรก็ตาม หากประสงค์จะกำหนดบทลงโทษทางอาญาอาจบัญญัติในลักษณะว่า หากนายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองใดยังกระทำการไม่ครบถ้วนตามความในร่างมาตรา ๒๓ ให้มีหนังสือแจ้งเตือนให้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด และหากยังไม่ดำเนินการโดยไม่มีเหตุอันสมควรจะต้องได้รับโทษทางอาญา

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า สื่อมวลชนยังให้ความเห็นในประเด็นเรื่องข้อกำหนดกิจกรรมของพรรคการเมืองที่ต้องดำเนินการว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่มีข้อสังเกตสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง การกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้พรรคการเมืองหากพรรคการเมืองพรรคใดไม่ดำเนินการตามที่กำหนดจะมีผลอย่างไร และประการที่สอง พรรคการเมืองไม่ดำเนินการตามที่กำหนดซึ่งอาจส่งผลให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะต้องถูกลงโทษและหากกรรมการบริหาร

พรรคการเมืองได้รับโทษอย่างรุนแรงและต่อเนื่องแล้ว อาจส่งผลให้ไม่มีบุคคลใดยากเข้ามาเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองและอาจนำวิธีการเรื่องตัวแทน (nominee) มาดำเนินการแทน

ประธานกรรมการกล่าวว่า สาเหตุที่กำหนดบทลงโทษโดยใช้มาตรการบังคับ (sanction) ทางการเงิน ตามความในร่างมาตรา ๗๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพราะต้องการให้บทบัญญัติของร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีสภาพบังคับให้พรรคการเมืองจะต้องกระทำตามที่กำหนด แต่การดำเนินการตามความในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้ในลักษณะเปิดกว้าง ซึ่งเป็นการยากที่จะสามารถวินิจฉัยได้ว่าการดำเนินกิจกรรมนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ได้กระทำหรือไม่ได้กระทำ เช่น ความใน “(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้ในอำนาจรัฐอย่างมีเหตุผล” นั้น มีหลักเกณฑ์เพียงใดอย่างไรถึงจะเพียงพอตามเจตนารมณ์ที่กำหนดดังกล่าว เพราะฉะนั้นการกำหนดโทษทางอาญาจะต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำผิดรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีดังกล่าว จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมว่าหากนายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองยังกระทำการไม่ครบถ้วนหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ก็ให้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองดำเนินการให้ครบถ้วน หากไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรแล้ว จึงจะสามารถลงโทษพรรคการเมืองนั้นได้ ทั้งนี้ ให้กำหนดความเพิ่มเติมเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้พรรคการเมืองมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ผู้แทนสื่อมวลชนเสนอความเห็นว่าการตีความในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติดังกล่าวให้ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีตัวอย่างความใน (๒) เสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน ถือเป็นภาระกระตุ้นให้พรรคการเมืองต้องคิดและกำหนดกิจกรรมที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ ดังนั้น หากจะกำหนดหน้าที่ดังกล่าวให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว เห็นว่าไม่สมควรเพราะเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า ความที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มีลักษณะของการส่งเสริมและสภาพบังคับให้พรรคการเมืองต้องทำสิ่งใดและไม่กระทำให้สิ่งใด แต่ตามร่างมาตรา ๒๓ นี้ ไม่ได้กำหนดแบบแผนและหลักเกณฑ์ที่แต่ละพรรคการเมืองจะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ในกรณีความในข้อกำหนด (๑) (๒) (๓) (๔) ที่พรรคการเมืองดำเนินการแล้วต้องแจ้งให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบนั้น ไม่ได้มีความหมายว่าให้คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นชอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองดังกล่าวซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในภายหลังได้ เพราะฉะนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่เพียงพิจารณาและรับทราบแล้วรายงานว่าพรรคการเมืองนั้นได้ดำเนินกิจกรรมตามข้อกำหนดแล้วหรือไม่ ดังนั้น เจตนารมณ์ของร่างมาตรานี้ต้องการให้พรรคการเมืองมีการแสดงออกในกิจกรรมทางการเมืองโดยให้มีลักษณะที่ไม่ได้มุ่งหมายเพียงแค่การหาเสียงเลือกตั้งหรือจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งแต่เพียงประการเดียว มาตรการที่กำหนดไว้นี้เป็นกลไกของการบริหารพรรคการเมืองโดยให้มีแนวทางของการปฏิบัติที่เป็นแบบแผนและแจ้งการดำเนินการดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ และจัดทำรายงานประจำปีต่อไป

ทั้งนี้ หากมีพรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดดังกล่าวแล้ว อาจต้องตกอยู่ภายใต้บทลงโทษตามความในร่างมาตรา ๙๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เงินจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้นมีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๗๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีความหมายว่าให้พรรคการเมืองจัดให้มีกิจกรรมทางการเมืองภายใต้ข้อบังคับของร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แล้วพรรคการเมืองดังกล่าวต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้นๆ ทุกๆ หกเดือน ซึ่งถือว่ามีกลไกในการดำเนินการดังกล่าวอยู่ ทั้งนี้ ความว่า “ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด” ดังกล่าว ถือได้ว่าสิ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติ คือ เปิดเผยต่อสาธารณะว่าพรรคการเมืองได้กระทำการใดไปแล้วบ้าง ใช้จ่ายเงินไปในทิศทางใด ซึ่งมีมาตรการในทางสังคมกำกับอยู่แล้ว และเห็นว่า การดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีสภาพบังคับอยู่แล้วด้วย

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะส่งผลให้ตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับของร่างมาตรา ๗๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่งผลให้พรรคการเมืองนั้นจะไม่ได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนจากรัฐในปีถัดไปพรรคการเมืองดังกล่าวจะนำเงินจากส่วนใดมาใช้จ่ายดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เงินที่พรรคการเมืองจะต้องนำมาใช้คืองบประมาณของพรรคการเมืองนั้นๆ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า เรื่องการยุบพรรค มีข้อเสนอแนะจากสื่อมวลชนให้เปลี่ยนเป็นมาตรการอื่น เช่น ให้เปลี่ยนกรรมการบริหารพรรคแทน หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้มีผลตามความในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ภายในระยะเวลาที่ปีจึงกำหนดบทลงโทษ เช่น พรรคการเมืองนั้นไม่มีสิทธิส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น เพราะการยุบพรรคอาจสร้างปัญหาในอนาคตได้

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นพรรคสอง ดังนี้

“ในกรณีที่นายทะเบียนรายงานต่อคณะกรรมการว่า พรรคการเมืองใดไม่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือดำเนินการโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการจะสั่งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองดำเนินการหรือดำเนินการถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดก็ได้”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความที่กำหนดในร่างเดิมของร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่ได้กำหนดโทษยุบพรรคไว้ และได้เพิ่มโทษสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคที่ไม่ดำเนินการดังกล่าวให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หลักเกณฑ์ที่กำหนดในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หากถึงเวลาที่นำมาใช้ในการปฏิบัติจริงแล้วยังมีข้อสงสัยว่าระดับของกิจกรรมหรือระดับของการดำเนินการระดับใดจึงจะถึงขนาดที่พิจารณาได้ว่า ได้ดำเนินกิจกรรมนั้นเพียงพอกับการที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรานี้ และการพิจารณาของนายทะเบียนพรรคการเมือง จะใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณา ถ้าหากไม่มีมาตรฐานกลางที่จะสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดได้ว่าสิ่งที่พรรคการเมืองกระทำหรือดำเนินการไปนั้นเกิดผลหรือไม่ หรือว่ากิจกรรมประเภทใดที่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ ซึ่งเป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติที่อยู่ภายใต้ดุลพินิจของนายทะเบียนหรือไม่ นอกจากนี้ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งระดับชั้นของการกระทำให้สอดคล้องกับการลงโทษ เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์และการแบ่งระดับชั้นความผิด แล้วให้พรรคการเมืองที่กระทำการฝ่าฝืน

ถูกลงโทษตามระดับความรุนแรงของการกระทำ น่าจะเป็นผลดีมากกว่าการกำหนดให้พรรคการเมือง
สิ้นสภาพไปตั้งแต่ต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งมาเป็นเวลานาน พรรคการเมืองนั้นจะสามารถจัด
กิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ เช่น
จัดการสัมมนาในต่างจังหวัด เป็นต้น เพราะฉะนั้นความที่กำหนดในร่างมาตรา ๒๓ ของร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นเพียงเชิงสัญลักษณ์เพราะหากพิจารณาความว่า “ทำให้มีความรู้ความเข้าใจให้
ถูกต้องนั้น” ก็มีความหมายกว้างมากจนไม่มีบุคคลใดสามารถอ้างได้ว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกหรือผิดอย่างไร ฉะนั้น
ไม่ว่าจะกำหนดบทลงโทษตามลำดับหนักเบาเพียงใด ก็ไม่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณา
ความว่า “ดำเนินการไม่ถูกต้อง” ที่เพิ่มเข้าไปใหม่แล้ว เห็นว่าไม่ควรที่จะกำหนดเช่นนั้น เพราะหากว่ามี
คำว่า “ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง” แล้ว ก็ย่อมจะต้องมีผู้วินิจฉัยอีก

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า การกำหนดความในมาตรานี้มีลักษณะเป็นการ
กระตุ้นให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการที่จะชี้ว่ากิจกรรมใด
เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่พิจารณาได้ยาก ทั้งนี้ ในอดีตประเทศไทยเคย
ใช้กลไกประเภทนี้ เช่น การมอบรางวัลธรรมภิบาลของสถาบันพระปกเกล้าให้กับหน่วยงานท้องถิ่น เป็นต้น
ซึ่งเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งควรจะเข้ามามีบทบาทส่งเสริมในเรื่องนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกระทำดังกล่าวไม่สามารถกระทำได้ เพราะจะทำให้เกิดความ
ได้เปรียบเสียเปรียบขึ้น เช่น พรรคการเมืองหนึ่งได้รางวัลเสริมสร้างประชาธิปไตย โดยการสนับสนุนของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้มอบให้ก็จะส่งผลให้พรรคการเมืองที่ไม่ได้รับ
รางวัลร้องเรียนได้ เป็นต้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรกำหนดข้อกำหนดการดำเนิน
กิจกรรมทางการเมืองให้มีการแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการ เช่น การจัดประชุมใหญ่สมาชิกพรรคการเมือง
หรือการอบรมประชาธิปไตย เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองได้มีกำหนดไว้แล้วใน
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า เห็นด้วยกับข้อเสนอของนายชาติชาย ฌ เชียงใหม่
กรรมการ และเห็นว่าหากให้พรรคการเมืองเป็นผู้เสนอว่าพรรคการเมืองควรต้องดำเนินกิจกรรมใดๆ
ทางการเมืองบ้าง ก็จะส่งผลให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสองที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ และเพิ่มความเป็นวรรคสาม ดังนี้

“ให้พรรคการเมืองจัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นาย
ทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทั่วกัน

ในกรณีที่นายทะเบียนรายงานต่อคณะกรรมการว่า พรรคการเมืองใดไม่ได้ดำเนินการตามวรรค
สองโดยไม่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะส่งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองดำเนินการหรือ
ดำเนินการถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดก็ได้”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ไม่ควรให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งเข้าไปก้าวล่วงกิจกรรมของพรรคการเมืองมากเกินไป แต่ควรทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลให้
ประชาชนทราบเท่านั้น เพราะความที่เสนอเพิ่มเติมขึ้นใหม่เป็นการกำหนดให้พรรคการเมืองจัดทำแผนการ
ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง แล้วจึงส่งแผนการปฏิบัติการดังกล่าวให้นายทะเบียนทราบ
และนายทะเบียนมีหน้าที่ประกาศต่อสาธารณะ ซึ่งถือว่าการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่ง

ของสัญญาประชาคมแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้พรรคการเมืองจัดทำแผนการดำเนินงานกิจกรรมทางการเมืองและจัดทำรายงานส่งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ หากพรรคการเมืองนั้นไม่ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานกิจกรรมแล้วประชาชนก็สามารถตรวจสอบได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

(๑) เสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ

(๒) เสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุ กับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีเหตุผล

(๔) สร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยและประชาชน

ให้พรรคการเมืองจัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทั่วกัน

ในกรณีที่นายทะเบียนรายงานต่อคณะกรรมการว่า พรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการตามวรรคสอง โดยไม่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะส่งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองดำเนินการหรือดำเนินการถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดก็ได้”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐีสัจจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐกฤต สดศรีประเวศ
นิติกรปฏิบัติการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมมาธิการ ๒
นายอัครเดช คนเชื้อ
นิติกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์
วรรณวิภา เนตรประไพ/พิมพ์
ภัทธนัน ทัดธนันท์/พิมพ์